

Pārsteidz ieraksta dzēšana Uzņēmumu reģistrā

Akcionāru strīdu gadījumos ļoti liela nozīme ir Uzņēmumu reģistram – kā tas pieņem un reģistrē, atliek reģistrāciju, pieprasa precizējumus vai paskaidrojumus. Sabiedrības un tiesībsargājošo iestāžu uzmanība ir pievērsta AS *Olainfarm* akcionāru strīdam

Teksts *Māris Kīrsons*

Konfliktgadījumos Uzņēmumu reģistra valsts notāri un iestādes vadības – galvenās valsts notāres Gunas Paideres un viņas vietnieka Sanda Kareļa – lēmumi tiek pārsūdzēti administratīvajā tiesā. *Dienas Biznesam* aptaujājot uzņēmējus par konfliktsituācijām Uzņēmumu reģistrā, vairāki uzņēmumu vadītāji un uzņēmēji atklāja, ka ar Uzņēmumu reģistra lēmumiem “neesot bijis viss kārtībā”.

Reģistrs rikojās nepareizi

“Bija pieredze, kura rediģēja manu sapratni par Uzņēmumu reģistru un par manu uzņēmumu drošību krasi negatīvā virzienā,” pauž uzņēmējs Viesturs Tamužs. Viņš neizpratni radījis situācija, kad Uzņēmumu reģistrs reģistrēja – izdarīja ierakstu, un tas kļuva redzams divu Uzņēmumu reģistra datu izmantotājiem – SIA *Lursoft* un SIA *Firmas LV* sistēmās. “Pēc tam šo ierakstu Uzņēmumu reģistrs dzēsa un izlikās, ka tāda vispār nav bijis. Var jau būt kļūdaini ieraksts, bet, ka šādu ierak-

stu elektroniski dzēs un tāda esamība jāpierāda ar skrīnšotu palīdzību?” neizpratnē ir V. Tamužs. Viņaprāt, šis gadījums parāda, ka šādā veidā var dzēst jebkuru elektronisko ierakstu Uzņēmumu reģistrā.

“Tā var dzēst manus un jebkura cita īpašnieka īpašumus apliecinošus dokumentus,” tā V. Tamužs. Kad tika ievēlēts jauns kompānijas valdes loceklis, – tas tika reģistrēts un bija redzams datu bāzē apmēram vienu stundu 15 minūtes, bet pēc tam dzēsts. “Tas viss ir publiski zināms, visi lietas apstākļi, argumenti,” skaidro V. Tamužs. Viņš norāda, ka tiesvedība beidzās ar secinājumu: Uzņēmumu reģistrs ir rikojies nepareizi, taču nekas ļoti briesmīgs nav noticis. “Tā kā strīdā iesaistītā mana puse bija lēmusi par konkrētā uzņēmuma kapitāldaļu pārdošanu, tad tika noslēgts mierizlīgums un tālāk netiesājāmies,” atceras V. Tamužs.

Lēni un neprognozējami

ZAB *Sorainen* Latvijas biroja vadošā partnere Eva Berlaus iepriekš *Twitter*

kontā bija paudusi viedokli, ka Uzņēmumu reģistra jaunā prakse attiecībā uz patiesā labuma guvēju reģistrāciju ir padarījusi jebkuras reģistrācijas procedūras Latvijā par lēnākām un dārgākām, un daudz neprognozējamākām, it īpaši, salīdzinot ar to, kā šīs pašas procedūras notiek kaimiņvalstīs. Viņaprāt, Uzņēmumu reģistram vajadzētu reģistrēt tikai informāciju par patieso labuma guvēju, bet dokumentu pārbaudi atstāt bankām, kuras ir daudz labāk kvalificētas šim darbam. Tāpat, ja kontrole tiek īstenota ar ES reģistrēta uzņēmuma starpniecību, UR vajadzētu iesniegt tikai informāciju par patieso labuma guvēju, taču pārliecināšanos par informācijas patiesumu atstāt attiecīgajai ES valsts reģistrācijas iestādei.

Olainfarm konflikts

Jau divus gadus akcionāru strīds norisinās AS *Olainfarm*, un arī šajā konfliktā daļa akcionāru norāda uz Uzņēmumu reģistra neprognozējamo darbību. “2019. gada 13. jūnijā mirušā Valē-

Iesniedz pretrunīgus dokumentus

Guna Paidere,

Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāre

Katrā konkrētā gadījumā ir savas nianšes. Vispirms jānošķir gadījumi, kad tiek pieņemts tā saucamais atlikšanas lēmums un kad tiek pieņemts lēmums par iesniegtā pieteikuma izskatīšanas termiņa pagarināšanu. Ja ir atlikšanas lēmums, tad tas nozīmē, ka dokumentos ir trūkumi un reģistrācija to dēļ nav iespējama, kamēr vien netiek iesniegta precizēta informācija, vai arī trūkst kāda dokumenta, kas nozīmē, ka ar iesniegtajiem dokumentiem viss ir kārtībā, bet, lai veiktu reģistrāciju, jāiesniedz vēl papildu ziņas – tiklīdz ir pilns komplekts, pieteikums tiek reģistrēts. Savukārt, ja ir termiņa pagarināšana, tad tas nozīmē, ka ir nepieciešams vairāk laika, lai izvērtētu iesniegto informāciju. Diemžēl, bet ir gadījumi, kad tiek iesniegti vairāki pretrunīgi dokumenti izmaiņu reģistrācijai, valsts notārs pieņem lēmumu par termiņa pagarināšanu, lai veiktu to izvērtējumu. Pēc papildu izpētes tiek izdarīts secinājums un pieņemts attiecīgs lēmums reģistrēt vai atteikt reģistrāciju.

Savukārt, runājot par Uzņēmumu reģistru (UR) iesniegtā pieteikuma izņemšanu, jāteic, ka to var saņemt tikai konkrētā uzņēmuma valde vai tās pilnvarota persona. Ja tiek atsaukti uz reģistrāciju iesniegtie dokumenti, tad UR darbinieks pārliecinās, vai pieprasītājs ir tiesīgs šos dokumentus saņemt (proti, vai pieprasītājs ir pārstāvēttiesīgā persona vai pārstāvēttiesīgās personas pilnvarota persona jeb, īsāk sakot, UR darbinieks ieskatās reģistra ierakstos, vai pieprasītājs ir valdes loceklis vai viņa pilnvarota persona). Nedaudz citāda kļūst situācija, kad ar dalībnieku sapulces lēmumu tiek mainīta valde. Tādējādi praksē var būt gadījumi, kad reģistrācijai iesniegto pieteikumu paraksta viena persona, bet izņem cita, jo UR nevērtē konkrētas personas, bet to, vai viņas tajā brīdī var pārstāvēt šo uzņēmumu. Ja bieži maina valdi, tad tāda situācija var izveidoties.

rija Maligina mantnieces ar 2/3 balsu vairākumu iecēla mani AS *Olainfarm* lielākā akcionāra (42%) SIA *Olmafarm* valdē, 14. jūnijā iesniedzu dokumentus Uzņēmumu reģistrā, bet reģistra iestāde bez jebkāda pamatojuma atlika jautājuma izskatīšanu un ieraksta izdarišanu,” skaidro Pēteris Rubenis. Viņš atceras, ka pēc tam jau notikušas ļoti divainas lietas.

“Protī, 17. jūnijā iesniedzu sūdzību galvenajam valsts notāram par valsts notāra lēmumu atlikt reģistrāciju, taču tikai pēc isa brīža manis iesniegtos dokumentu oriģinālus it kā labošanai no Uzņēmumu reģistra izņem cita persona, kas, iespējams, bija iepriekšējās vadītājas pilnvarotā persona,” stāsta P. Rubenis. Izveidojās kurioza situācija – Uzņēmumu reģistrs varētu pieņemt lēmumu, bet nav pieteikuma. “Tajā pašā dienā Maligina meitas – mantnieces – iesniedz tieši tādu pašu dokumentu (kāds jau bija iesniegts Uzņēmumu reģistrā 14. jūnijā) vēlreiz, atkārtoti samaksā valsts nodevu, un tad nekādu pretenziju vairs nebija un

attiecīgais lēmums tika reģistrēts,” skaidro P. Rubenis. Viņš norāda, ka par šo atgadījumu vērsies Uzņēmumu reģistrā un saņēmis atvainošanos par kļūdu.

“Tālāk bija vēl interesantāk, jo mani kā SIA *Olmafarm* valdes locekli neregistrēja dalībai AS *Olainfarm* akcionāru pilnsapulcē, kas notika 2019. gada 17. un 21. jūnijā, kaut arī Komerclikums saka, ka lēmums par valdes locekļa ievēlšanu izpildinstitūcijā stājas spēkā no tā pieņemšanas brīža, tādējādi Uzņēmumu reģistra lēmumam bija tikai informatīvs raksturs,” tā P. Rubenis. Viņš arī norāda, ka pēc tam jau tiesa Jelgavā apmierināja mirušā Valērija Maligina tobrīd 13 gadus vecās meitas prasību par pagaidu aizsardzības līdzekļu noteikšanu un nolēma liegt balss tiesības SIA *Olmafarm* AS *Olainfarm* akcionāru pilnsapulcē. “Augstākā tiesa šo lēmumu ir atcēlusi, bet, tā kā jau vairākus mēnešus neesmu SIA *Olmafarm* valdes loceklis, tad par tālākām peripetijām neesmu lietas kursā,” tā P. Rubenis. ■

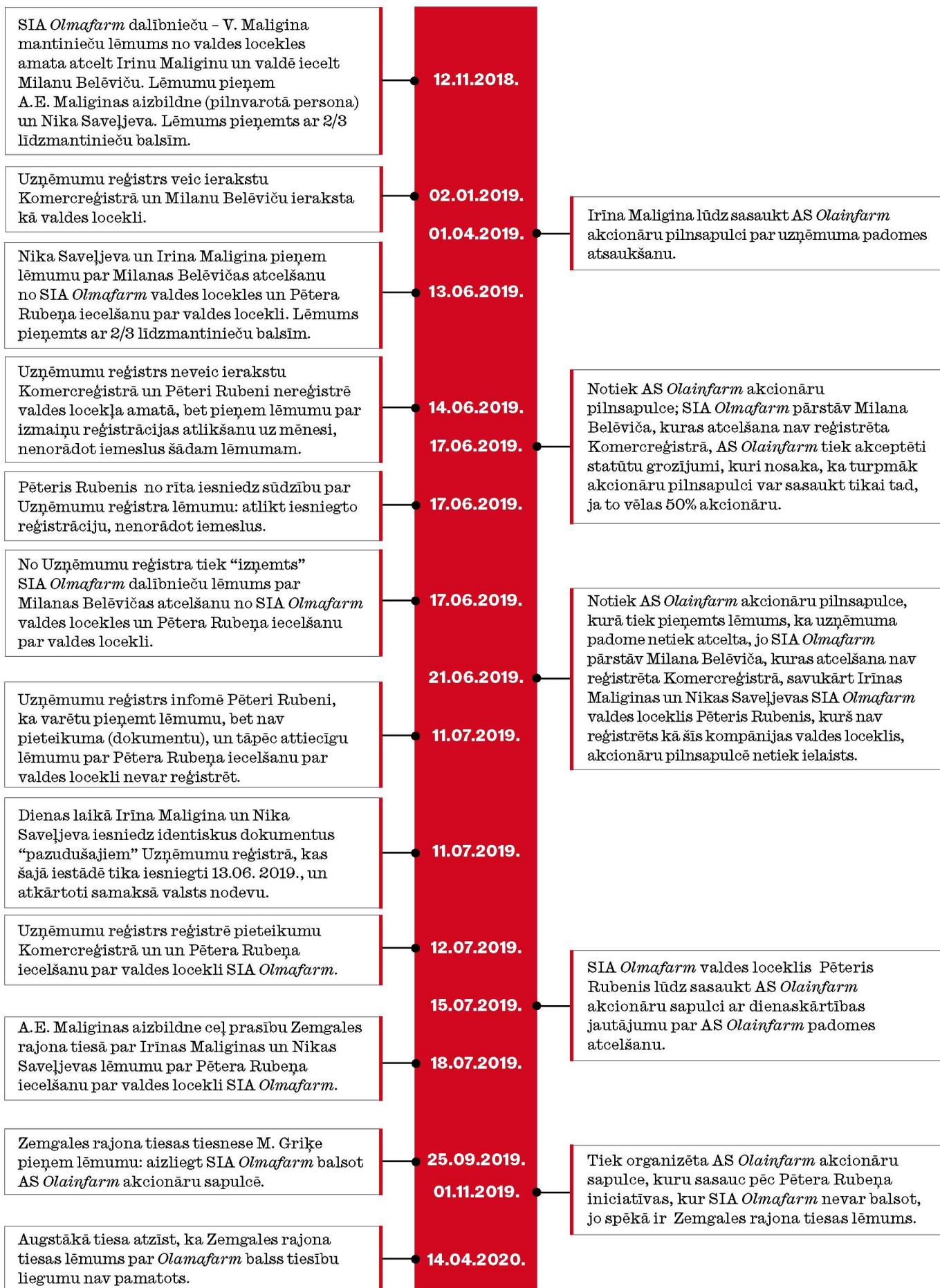
Informācijai

Saskaņā ar likuma *Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru* 19. pantu Uzņēmumu reģistra valsts notāru lēmumus un rīcību likumā noteiktajā kārtībā var apstrīdēt, iesniedzot Uzņēmumu reģistra galvenajam valsts notāram attiecīgu iesniegumu. Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs pieņem lēmumu mēneša laikā no iesnieguma iesniegšanas dienas. Ja objektīvu iemeslu dēļ minēto termiņu nav iespējams ievērot, Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs to var pagarināt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Uzņēmumu reģistra valsts notāra lēmuma apstrīdēšana vai Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību. Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra lēmumu un rīcību likumā noteiktajā kārtībā var pārsūdzēt tiesā.

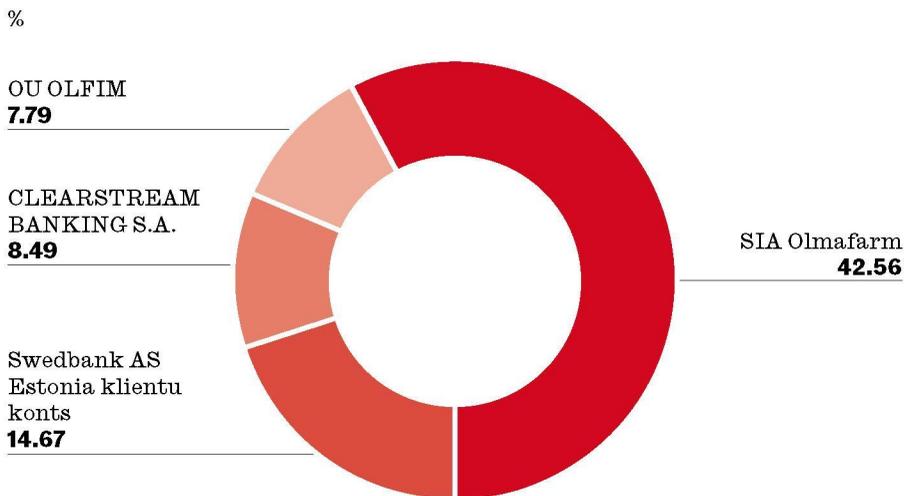
Uzņēmumu reģistrs ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiesās pārvaldes iestāde. Uzņēmumu reģistra darbības un lēmumu pieņemšanas kārtību reglamentējošo normatīvo regulējumu kopsakarā jānorāda, ka likumdevējs, lai garantētu lēmumu autonomiju, ir noteicis iestādes tiešu pakļautību tiesas kontrolei, kas vērtē lēmumu tiesiskumu un atbilstību likumam. Situācijās, kad personu starpā ir konflikts, pastāv augsta iespējamība, ka vienu no konfliktā esošām pusēm iestādes lēmums neapmierinās, un tam bieži vien nav tieša sakara ar iestādes lēmuma tiesiskumu, bet gan ar lēmuma neatbilstību personas subjektīvajām interesēm. Tieši tāpēc ir paredzēta tiesas kontrole, kuras kompetencē ir izvērtēt iestādes lēmumu un pārliecināties par tā pareizību un tiesiskumu. Tieslietu ministrijas ieskatā, Uzņēmumu reģistra lēmumu pieņemšanas kārtība atbilst likumam un ir optimāla, tādējādi tajā netiek plānots ko mainīt.

Avots: *Tieslietu ministrija*

Olainfarm akcionāru konflikts

AS Olainfarm akcionāri

Avots: SIA Lursoft

SIA Olmafarm dalībnieki – personu grupa

(bez procentuāla sadalījuma)

Avots: SIA Lursoft

Dienas Bizness jautā

Dace Jansone,

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas Komunikācijas daļas vadītāja

Vai FKTK ir kaut ko darījis Olainfarm sakarā un vai plāno kaut kā iesaistīties, ņemot vērā to, ka 22. septembrī gaidāma akcionāru sapulce?

Finanšu un kapitāla tirgus (FKTK) seko līdzī AS *Olainfarm* darbībai kā biržas emitentam, attiecīgi uzrauga, vai AS *Olainfarm* un tās akcionāri izpilda Finanšu instrumentu tirgus likuma (FITL) prasības. FITL neregulē tādus jautājumus kā akcionāru savstarpējās nesaskaņas. FKTK jau iepriekš ir paudusi viedokli, ka akcionāru strīdi nelabvēlīgi ietekmē gan pašu akciju sabiedrību, gan Latvijas kapitāla tirgu kopumā. Akciju sabiedrības padomi ievēl akcionāri, un padome ievēl valdi. Komerclikuma normu piemērošanu FKTK nevērtē, jo FKTK nav tiesību pieņemt lēmumus saistībā ar Komerclikuma normu piemērošanu.

Vai FKTK ir mēģinājis kaut ko darīt tajos gadījumos, kas ir bijuši pirms vairākiem gadiem?

Tiesa FKTK iesaiste minētajos gadījumos nav bijusi, jo to būtība bija akcionāru tiesību, kas izriet no Komerclikuma, aizskārums. FKTK nav tiesību ietekmēt vai pieņemt lēmumus attiecībā uz Komerclikuma prasību piemērošanu. Tomēr FKTK ir piedalījies vairākās diskusijās ar institūcijām, kas atbildīgas par Komerclikuma normu, tai skaitā diskusijās, kas saistītas ar Latvijas iestāšanos OECD, kur tika meklēti risinājumi, lai nepieļautu vai mazinātu šādu situāciju, kas atstāj negatīvu ietekmi uz Latvijas kapitāla tirgu, veidošanos.

FKTK ieskatā, biržā kotētām akciju sabiedrībām ir jāievēro labas korporatīvās pārvaldības principi un uzņēmumu valdei ir jārikojas visu akcionāru interesēs, kā to paredz Komerclikums.